

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 145/19
Luksemburgā, 2019. gada 19. novembrī

Spridums apvienotajās lietās C-585/18, C-624/18 un C-625/18
A.K./Krajowa Rada Sądownictwa un CP un DO/Sąd Najwyższy

Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda jaunās Polijas Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība, lai noteiktu, vai šī struktūra var izskatīt lietas saistībā ar Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanu, vai arī šādi strīdi ir jāizskata kādai citai tiesai, kas atbilst minētajai neatkarības prasībai

2019. gada 19. novembrī paātrinātā tiesvedībā pasludinātajā spriedumā A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18) Tiesa virspalātas sastāvā nosprieda, ka tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas garantētas ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu un īpašajā jomā ir apstiprinātas ar Direktīvu 2000/78 1, nepieļauj, ka ar Savienības tiesību piemērošanu saistītie strīdi varētu ietilpt tādas struktūras ekskluzīvajā kompetencē, kas nav neatkarīga un objektīva tiesa. Tiesas ieskatā tā tas ir tad, ja objektīvie apstākļi, kādos attiecīgā struktūra tikusi izveidota, tās raksturiezīmes un veids, kādā tās locekļi iecelti amatā, var radīt indivīdiem pamatotas šaubas par šīs struktūras ārēju neietekmējamību, it īpaši saistībā ar likumdošanas varas un izpildvaras tiešu vai netiešu ietekmi, un par tās neitralitāti attiecībā uz izvērtējamajām interesēm. Šie apstākļi tātad var izraisīt to, ka minētā struktūra netiek uztverta kā neatkarīga vai objektīva, tādējādi apdraudot paļāvību, kāda tiesai ir jārada indivīdos demokrātiskā sabiedrībā. Iesniedzējtiesai, ņemot vērā visu tās rīcībā esošo atbilstošo informāciju, ir jānoskaidro, vai tas tā patiešām ir jaunās Polijas Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas gadījumā. Šādā gadījumā Savienības tiesību pārākuma princips rada iesniedzējtiesai pienākumu nepiemērot valsts tiesību normu, ar kuru kompetence izskatīt strīdus saistībā ar Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanu ir paredzēta tikai šai Disciplinārlietu palātai, tādējādi, lai šos strīdus varētu izskatīt tiesa, kura atbilst neatkarības un objektivitātes prasībām un kuras kompetencē būtu izskatīt strīdus attiecīgajā jomā, ja minētā tiesību norma tam neradītu šķērslī.

Lietās, ko izskata iesniedzējtiesa, trīs Polijas tiesneši (no Augstākās administratīvās tiesas un Augstākās tiesas) atsauca tostarp uz diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma pārkāpumiem nodarbinātības jomā, jo viņi ir tikuši priekšlaicīgi pensionēti saskaņā ar jauno 2017. gada 8. decembra likumu par Augstāko tiesu. Lai gan pēc nesen veiktā grozījuma šis likums vairs neattiecas uz tiesnešiem, kuri – tāpat kā prasītāji pamatlīdētās – jau strādāja Augstākajā tiesā šī likuma spēkā stāšanās brīdī, un lai gan tādēļ minētie prasītāji ir tikuši atstāti vai atjaunoti savos amatos, iesniedzējtiesa uzskata, ka tai joprojām ir procesuāla rakstura problēma. Proti, lai gan konkrētā veida strīdi parasti ir Augstākajā tiesā jaunizveidotās Disciplinārlietu palātas kompetencē, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai, ņemot vērā šaubas par minētās struktūras neatkarību, tai būtu jāatturas no tiesu kompetences sadalījumu reglamentējošo valsts tiesību normu piemērošanas un attiecīgā gadījumā pašai jāizskata šīs lietas pēc būtības.

Pirmām kārtām, apstiprinājusi gan Pamattiesību hartas 47. panta, gan LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērojamību konkrētajā gadījumā, Tiesa atgādināja, ka prasība par tiesu neatkarību ietilpst to tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskajā saturā, kurām pašām ir kardināla nozīme kā garantijai visu to tiesību aizsardzībai, kuras

¹ Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.).

attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstu kopīgo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma vērtības, aizsardzībai. Turpinājumā tā detalizēti atgādināja savu judikatūru par šīs neatkarības prasības tvērumu un tostarp norādīja, ka atbilstoši tiesiskumu raksturojošajam varas dalīšanas principam ir jānodrošina tiesu neatkarība no likumdošanas varas un izpildvaras.

Otrām kārtām, Tiesa uzsvēra specifiskus elementus, kas iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, lai tā varētu noteikt, vai Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta sniedz vai nesniedz pietiekamas neatkarības garantijas.

Pirmkārt, Tiesa norādīja, ka tas vien, ka Disciplinārlietu palātas tiesnešus ieceļ Republikas prezidents, nenozīmē ne to, ka viņi ir atkarīgi no politiskās varas, ne arī rada šaubas attiecībā uz viņu objektivitāti, ja pēc tam, kad šīs personas ir tikušas ieceltas, uz tām netiek izdarīts nekāds spiediens un tās nesaņem norādījumus savu pienākumu izpildē. Turklāt Valsts tiesu padomes, kurai ir jāierosina kandidatūras iecelšanai tiesnešu amatā, iesaistīšanās iepriekšējā posmā var objektīvi ierobežot Republikas prezidenta rīcības brīvību, tomēr ar nosacījumu, ka šī struktūra pati ir pietiekami neatkarīga no likumdošanas varas un izpildvaras, kā arī no Republikas prezidenta. Šajā ziņā Tiesa precizēja, ka ir svarīgi ņemt vērā visus faktiskos un tiesiskos elementus, kas attiecas gan uz apstākļiem, kādos jaunās Polijas Valsts tiesu padomes locekļi tikuši iecelti amatā, gan veidu, kādā šī struktūra konkrēti pilda savu lomu – sargāt tiesu un tiesnešu neatkarību. Tiesa arī norādīja, ka būtu jāpārbauda tiesas kontroles tvērums attiecībā uz Valsts tiesu padomes priekšlikumiem, jo paši Republikas prezidenta lēmumi par iecelšanu amatā nevar būt šādas kontroles priekšmets.

Otrkārt, Tiesa uzsvēra dažus citus elementus, kas tiešāk raksturo Disciplinārlietu palātu. Piemēram, tā norādīja, ka īpašajā kontekstā, kas radies, pieņemot – un šī pieņemšana ir tikusi stingri apstrīdēta – jaunā likuma par Augstāko tiesu normas, kuras Tiesa 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18)² atzina par neatbilstošām Savienības tiesībām, ir svarīgi atzīmēt, ka Disciplinārlietu palātai ir piešķirta ekskluzīva kompetence izskatīt lietas saistībā ar minētajā likumā paredzēto Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanu, ka to var veidot tikai jaunieceltie tiesneši vai arī ka tai, šķiet, ir īpaši liela autonomija Augstākajā tiesā. Vispārīgi Tiesa vairākkārt precizēja, ka, lai gan nav tā, ka katrs no pārbaudītajiem elementiem, to aplūkojot atsevišķi, liktu apšaubīt šīs struktūras neatkarību, situācija var būt citāda, ja šie elementi tiek aplūkoti kopā.

ATGĀDINĀJUMS: Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA mājas lapā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

² Tiesas spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) ([C-619/18](#) un [PP Nr. 81/19](#)).